

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio II. De veritate narrationis in Rescriptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

2. Constitutio exequens aliam ab ipsius Condentis Superiore editam similiter, ligat aequaliter, tam Condentem, quam ipsi Subditos. *Ciratus Canon* huic Constitutionis generi accommodari potest.

3. Constitutio novum Jus condens circa res nondum præceptas, nec vetitas, ligat aequaliter Conditoris Subditos; sed cum sibi Legem imponere non possit, cum careat Jurisdictione in se ipsum, Condens in illa non comprehenditur, eodem salem modo, quo sibi Subditi, cum isti ex iustitia illam teneantur servare, ille verò tantum ex honestate, imò nec ad istud quoad pœnas obligatur.

4. Prælati Inferiores nedum tenentur Superiorum Leges servare, sed etiam invigilare, ut à suis Subditis custodiantur, cum ad hoc aliis partim præfiantur, undè duplici vinculo tenentur.

Ex his Notatis sequitur, quòd pro *Regulâ* aliud, hæc in re, dari nequit, nisi quòd *Lex Omnes sibi Subditos aequaliter ligat, pro qualitate Personarum Rerumque, circa quas versatur: eoque modo explicandum* Cap. 1. de *Constitutionibus, Canonum Statuta ab Omnibus custodiantur, & nemo in Actionibus, vel Judiciis Ecclesiasticis suo sensu, sed eorum autoritate ducatur.*

Nec refert, quòd indistinctè loquatur; nam locutiones generales pro subjectâ materiâ, illiusque exigentiâ, interpretandæ sunt, undè, etsi Judices omnes juxta Leges judicare teneantur, permittitur Majoribus Magistratibus ex circumstantiis à Legibus recedere, non item Minoribus. *GONZALES in hoc Cap. 23. versus finem.* Id infert ex *Authenticâ Hodiè. C. de Judic.*

TITULUS X.

DE RESCRIPTIS.

CAPUT I.

Continens Regulas sive Decisiones à Jure propriis verbis desumptas.

Rescripti nomine intelligitur Speciale quoddam Mandatum, quod à Principe impetratur, seu ad Judices obtinendos pro finiendis Litibus, seu ad Beneficium aut Gratiam quamcumque consequendam: *Prius* appellatur Rescriptum Justitiæ; *Posterius*, Rescriptum Gratiæ.

De Rescriptis Pœnitentiariæ Romanæ, vide *Bullam* LIII. PIL. IV. *In sublimi.* anni 1562. *Bullarii Tom. II. p. 69.*

Hic porro præcipuè agimus de Rescriptis, quæ à Sede Apostolicâ, sive à Romano Pontifice emanant, quorum frequens in Galliâ usus, sive cum appellatur à Sententiis Ordinariorum, sive cum impetrantur Dispensationes, Absolutiones, & aliæ Gratiæ obtinentur.

Rescripti Exemplar Epistola JOANNIS VIII. 122. *Tom. IX. Conc. pag. 90.* Multis autem nominibus hæc Rescripta solent in Jure appellari, aliquandò enim simpliciter dicuntur *Litteræ Apostolicæ*, aliquandò, *Mandata, Commissiones, Decreta, Litteræ Justitiæ, Beneficia Gratiæ &c.* In quibus omnibus, hæc potissimum spectari possunt, scilicet Narratio eorum, quæ petuntur, ut vera sit Forma Mandati, quæ Gratiam vel Judices concedit, & ejusdem Executio quâ ratione fieri debeat.

SECTIO I.

Quid sit, & Quotuplex Rescriptum?

I. **U**bi certum nihil expressum est, nihil certum indè Papa potest respondere. *De Sponsalibus* Cap. de *Muliere.* LIB. IV. DECR. TIT. I. Cap. 6. *fin.*
II. Rescriptum Gratiæ est, cum gratiose aliquid à

Romano Pontifice conceditur. *In VI. de Rescriptis C. si gratiose. init.* LIB. I. TIT. III. Cap. V.

III. Gratia est, quam super Beneficio à Sede Apostolicâ aliquis impetravit. *ibid. Cap. 7. Gratia. init.*

IV. Litteræ Justitiæ, sunt Litteræ ad Judices datæ. *de Filiis Presbyterorum. Cap. Ex sua.* LIB. I. DECR. TIT. XVII. Cap. 9.

V. Litteræ Apostolicæ Justitiam continent, per quas dati Judices in Causis Personarum, possunt, juxta earum tenorem providè procedere. *EXTRAVANG. JOAN. XXII. De Concessione Præbendæ Cap. Sedes. in fin.* TIT. IV. C. 1.

VI. Litteræ, quæ de simplici Justitia formam habent, possunt facillè obtineri. *De Crimine falsi. Cap. accedens* LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.

VII. Papa motu proprio alicui Gratiam facit, & Gratia hujusmodi de sua merâ liberalitate procedit. *In VI. de Præb. Cap. si motu.* LIB. III. TIT. IV. Cap. 23. Papa ad petitionem alicujus, vel alterius pro eo oblatam, gratiam facit. *ibid.*

VIII. Litteræ sunt Monitoriæ, Præceptoræ alicui, & Executoriæ, contrâ aliquem, alii directæ *De Rescriptis. Cap. Ex Insinnatione.* LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 37.

IX. Speciale Mandatum derogat Generali. *De Rescriptis. Cap. Sicut. C. Pastoralis.* LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 1. & 14. *De Officio Legati. Cap. Studuisti. §. Respondemus.* LIB. I. DECR. TIT. XXX. Cap. 2.

X. Decreti irritantis Forma est, cum in eo apponitur Clausula (*etiam inane Decernentes & irritum*) *Si secus à Quoquam quavis autoritate contigerit attentari.* *CLEMENTINARUM de Concessione Præbendæ Cap. unico. init.* Colligitur. LIB. I. TIT. III. Cap. un.

XI. Decretum Conditionale est, cum mandatur aliquid, si res quæpiam fiat. *CLEMENTIN. De Concess. Præb. Cap. un.* LIB. III. TIT. III. *Cap. unico.* Colligitur.

XII. Decretum Conditionale in eventum duntaxat positæ Conditionum suam sortitur effectum. *ibid.*

XIII. Rescriptum sub Conditione datum, non sortitur effectum usque in Conditionis eventum. *De Rescriptis Cap. Si pro te.* LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 13.

XIV. Si pendente Conditione, Alius Gratiam purè impetret, præferri debet ei, qui positâ Conditione alias obtineret. *ibid.*

SECTIO II.

De veritate Narrationis in Rescriptis.

I. **R**escripta, quæ subreptione vel falsis precibus forsitan impetrantur, nullum possunt Supplicantibus ferre remedium. *CAUS. XXV. QUÆST. II. Cap. 16. Dicenti.*

II. Litteræ per malitiam & mendacium obtentæ non valent. *De Rescriptis Cap. Sedes* LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 1.

III. Litteræ per Veri suppressionem, sive tacitâ Veritate, obtentæ, non valent nec conferunt Jurisdictionem. *De Filiis Presbyterorum. Cap. Ad presentiam* LIB. I. DECR. TIT. XVII. Cap. 2.

IV. Subreptio censetur, cum tacitum est, quod, si fuisset expressum, obtineri minimè potuisset. *De Sententiâ & Re Judic. Cap. Cùm inter. §. Cùm constituerit. med.* LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 20.

V. Qui per fraudem vel malitiam, Falsitatem exprimunt, vel supprimunt Veritatem; nullum ex illis Litteris Commodum in suâ Perversitatis pœnam consequuntur. *De Rescriptis. Cap. Super Litteris.* LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.

VI. Cum aliquis illa expressit, & suppressit, quæ si fuissent tacita, vel expressa, tales Litteras minimè dedissemus; per hoc apparet, ipsum extitisse indignum Gratiâ, quam duxeramus ei ex Benignitate Apostolicâ faciendam. *De Temporibus Ordinat. Cap. Dilectus. fin. in init.* LIB. I. TIT. XI. Cap. 15.

VII. Si

SECTIO III.

Quandonam Forma Rescripti reddatur invalida.

VII. Si per simplicitatem vel ignorantiam talis falsitas expressa sit, aut talis veritas occultata ac suppressa, quæ quamvis fuisset tacita vel expressa, nihilominus data fuissent Litteræ, saltem in formâ communi, Delegatus poterit secundum ordinem Juris Communis in Causâ procedere *ibid.*

VIII. Si per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis, Litteræ fuerint impetratæ, quæ tacitâ vel expressâ, nullæ fuissent Litteræ datæ, non erit aliquatenus à Delegato procedendum, etiam si per simplicitatem & ignorantiam hujusmodi veritas suppressa sit aut falsitas expressa. *ibid. De Rescriptis. Cap. Super Litteris. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.*

IX. Qui falsò suggestit, vacare Præbendam, & ad suggestionem falsam super receptione suâ Litteras impetravit, cum Mendax Precator carere debeat impetratis, Pars Adversâ penitus absolvi debet. *De Præb. Cap. Dilectus. in. med. LIB. III. DECR. TIT. V. Cap. 26.*

X. Illi, quos per suppressionem veritatis, aut falsitatis expressionem, Litteras non solum Cardinalium, sed etiam Apostolicas, nec solum dubias, sed etiam certas consulerit impetrasse, carere debent impetratis. *De fide Instrumentorum. Cap. Quod super. §. Unde si. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 7.*

XI. Cum de subreptione liquidò constat, potest Papa alicui, licet absenti, perpetuum silentium imponere. *De Sent. & Re Judic. Cap. Cum olim. §. Nos igitur. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 12.*

XII. Ad hoc, ut Rescriptum non sit vitiosum, non solum ea, quæ Juris sunt, narranda sunt, sed etiam ea, quæ sunt facti. *De Concessione Præbendæ. Cap. Cum nostris. §. Auditor. LIB. III. DECR. TIT. VIII. Cap. 6.*

XIII. Cum ea, quæ sunt de facto narrata non sunt, Litteræ per falsi suggestionem & veri suppressionem fuerunt impetratæ. *ibid.*

XIV. Nobilis Mulier mentiens se pauperem, non consequitur effectum Litterarum, quas suggestio tali mendacio impetravit, non enim debet de fraude Commodum reportare. *De Officio. & Potest. Jud. Deleg. Cap. Significantiibus. LIB. I. DECR. TIT. XXI. Cap. 38.*

XV. Delegatus factâ fide super fraude & malitiâ Narrationis, nullatenus de Causâ cognoscet. *De Rescriptis. Cap. Super Litteris. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.*

XVI. Eadem Ratio, quæ Delegantem moveret, moveat etiam Delegatum, & ubi Delegans suas Litteras denegaret, Delegatus etiam suæ cognitionis Officium nullatenus interponat. *ibid. Cap. 20. Super Litteris. fin.*

XVII. Quod factum fuit obtentu Litterarum, quæ per falsi suggestionem & veri suppressionem fuerunt impetratæ, habetur irritum & inane. *De Concessione Præbendæ. Cap. Cum nostris. §. Auditor. LIB. III. DECR. TIT. VIII. Cap. 6.*

XVIII. Quidquid factum est occasione Litterarum veritate tacitâ obtentatum, irritum decerni debet. *De Rescriptis. Cap. Constitutus. Cap. Cum dilecta. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 19. & Cap. 22.*

XIX. Cum notoria est, & manifesta suspicio in Judicibus, Litteræ, quæ illos committunt, dicuntur per veri suppressionem obtentæ, quando in eis de illâ suspicione nulla sit mentio. *Ut lite non contestata. Cap. Accedens. §. Cum igitur. LIB. II. DECR. TIT. VI. Cap. 2.*

XX. Cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantoperè Deo displicet, non modò ipsum impunitum sit, verum etiam alterius delicti veniam impetret; idcirco Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de subreptione & obreptione Gratia, quæ super Absolutione alicujus publici criminis vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum etiam summarie cognoscat. *CONC. TRID. Sess. XIII. C. 5.*

XXI. Idem Episcopus ipsam Gratiam, postquam per falsi narrationem vel veri taciturnitatem, obtentam esse legitime consulerit, non admittat. *ibid.*

Tom. I.

I. Rescripta contra Jus elicita ab omnibus Judicibus refutari debent, nisi fortè aliquid est, quod non lædat alium & profit Petenti, vel crimen Supplicantibus obtineat. *CAUSA XXV. QUÆST. II. Cap. 15. Rescripta. Vide quæ subjungit GRATIANUS.*

II. Rescriptum non derogat Constitutioni, nisi factâ de illâ expressâ mentione. *De Rescriptis. Cap. Nonnulli. §. I. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 28.*

III. Adeò Scripta Sedis Apostolicæ moderamur, ut ex certâ scientiâ nihil in eis faciamus apponi, quod de Jure deceat reprehendi. *De Rescriptis. Cap. Cum adeò. in. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 17.*

IV. Si quis Litteras Apostolicas impetrat contra aliquod Jus sive Concilium, debet in iis de ipso Jure sive Concilio mentionem facere. *De Capellis Monachorum. Cap. Ex parte. §. Cum autem. GLOSSA coll. LIB. III. DECR. TIT. XXXVII. Cap. 3.*

V. Cum aliquid obviat Generali Concilio, de quo nulla mentio est in Litteris; hujusmodi Litteras ab Apostolicâ Sede non credendum est emanasse. *ibid.*

VI. Si per Occupationem forsitan emanaverint, non valent, nec per hoc derogatur Concilio supra dicto. *ibid. fin.*

VII. Non est credendum, Romanum Pontificem, qui Jura tuetur, uno verbo voluisse subvertere, quod aliàs multis vigiliis est inventum, & excogitatum. *De Elefione. Cap. Ecclesia Vestra. LIB. I. DECR. TIT. VI. Cap. 57.*

VIII. Rescriptum contra Privilegiatos, non factâ de eorum privilegio mentione, non valet. *De Rescriptis. Cap. Cum ordinem. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 6.*

IX. Per Mandatum Apostolicum justæ Consuetudini non intelligitur derogari. *In VI. De Præbendis &c. Cap. Cum in Ecclesia. LIB. III. TIT. IV. Cap. 25.*

X. Rescripta sine Causæ cognitione sunt subreptitia. *ibid. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2.*

XI. Litteræ per ignorantiam, vel negligentiam, vel etiam subreptionem impetratæ non valent. *De Sent. Excomm. Cap. Si aliquando. fin. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 41.*

XII. Rescriptum, impetratum præter Romanæ Ecclesiæ consuetudinarium stylum, non valet. *De Sent. Excomm. Cap. Ad hæc. GLOSSA colligit. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 12.*

XIII. Non valet Rescriptum ad habendos Judices, in quo non sit mentio Appellationis prius à se factæ in eadem Causâ. *De Rescriptis. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 12.*

XIV. Non valent Rescripta, per quæ aliquorum negotia omnia unius Judicis, vel plurium, quos sibi elegerint, arbitrio committuntur. *ibid. Cap. Ad hæc. seu Cap. 10.*

XV. Sic enim fieret, ut ad Judices Parti Adversæ suspectos recurrerent. *ibid.*

XVI. Apostolicæ Litteræ, quas sine speciali Mandato Domini Quis impetrat, valere non debent, nisi sit de illis Personis, à quibus non est exigendum de Jure Mandatum. *De Rescriptis. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 33. §. Quia verò.*

XVII. Minus valere debent Litteræ, quæ impetrantur ab illo, à quo Mandatum Dominus revocavit. *ibid. fin.*

XVIII. Si aliquis super aliquâ Quæstione sine speciali Mandato Domini Litteras Apostolicas impetrare præsumpsit, & Litteræ illæ non valeant, & ipse tanquam Falsarius puniatur. *De Rescriptis. Cap. Nonnulli. §. penultimo Cum autem. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 28.*

f

XIX,